

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 14 november 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Anslutning av nya medlemsstater – Republiken Kroatien – Övergångsåtgärder – Frihet att tillhandahålla tjänster – Direktiv 96/71/EG – Utstationering av arbetstagare – Kroatiska medborgare och tredjelandsmedborgare som utstationeras i Österrike via ett företag etablerat i Italien”

I mål C-18/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike) genom beslut av den 13 december 2016, som inkom till domstolen den 16 januari 2017, i målet

Danieli & C. Officine Meccaniche SpA,

Dragan Panic,

Ivan Arnautov,

Jakov Mandic,

Miroslav Brnjac,

Nicolai Dorassevitch,

Alen Mihovic

mot

Regionale Geschäftsstelle Leoben des Arbeitsmarktservice,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden för fjärde avdelningen M. Vilaras, tillika tillförordnad ordförande för tredje avdelningen, samt domarna J. Malenovský, L. Bay Larsen (referent), M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 28 februari 2018,

* Rättegångsspråk: tyska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Danieli & C. Officine Meccaniche SpA. samt av Dragan Panic, Ivan Arnautov, Jakov Mandic, Miroslav Brnjac, Nicolai Dorassevitch och Alen Mihovic, genom E. Oberhammer, Rechtsanwalt,
- Österrikes regering, genom G. Hesse, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze och D. Klebs, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M. Bulterman och J. Langer, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Kellerbauer och L. Malferrari, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 26 april 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen *dels* av artiklarna 56 och 57 FEUF, *dels* av punkterna 2 och 12 i kapitel 2 i bilaga V till Akten om villkoren för Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen och om anpassning av fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 112, 2012, s. 21) (nedan kallad anslutningsakten för Kroatien) och *dels* av Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (EGT L 18, 1997, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, det italienska bolaget Danieli & C. Officine Meccaniche SpA (nedan kallat Danieli) och sex arbetstagare med kroatiskt, ryskt eller vitryskt medborgarskap och, å andra sidan, Regionale Geschäftsstelle Leoben des Arbeitsmarktservice (regionala arbetsförmedlingen i Leoben, Österrike) som är en myndighet som inordnas under det federala ministeriet för arbetsrättsliga, socialförsäkringsrättsliga och konsumentskydds rättsliga frågor. Målet rör utstationeringen av dessa arbetstagare.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Anslutningsakten för Kroatien

- 3 I artikel 18 i anslutningsakten för Kroatien föreskrivs följande:

”De åtgärder som förtecknas i bilaga V ska tillämpas på Kroatien enligt de villkor som anges i den bilagan.”

- 4 Bilaga V till anslutningsakten för Kroatien har rubriken ”Förteckning enligt artikel 18 i anslutningsakten: övergångsbestämmelse”. Kapitel 2 i denna bilaga har rubriken ”Fri rörlighet för personer” och i punkterna 1, 2 och 12 föreskrivs följande:

”1. Artikel 45 och artikel 56 första stycket [FEUF] ska, när det gäller fri rörlighet för arbetstagare och frihet att tillhandahålla tjänster som inbegriper tillfällig rörlighet för arbetstagare enligt definitionen i artikel 1 i direktiv 96/71/EG mellan Kroatien å ena sidan och var och en av de nuvarande medlemsstaterna å andra sidan, enbart tillämpas fullt ut om inte annat följer av övergångsbestämmelserna i punkterna 2–13.

2. Med avvikelse från artiklarna 1–6 i [Europaparlamentets och rådets] förordning (EU) nr 492/2011 [av den 5 april 2011 om fri rörlighet för arbetstagare inom unionen (EUT L 141, 2011, s. 1)] och till och med utgången av tvåårsperioden efter anslutningsdagen kommer de nuvarande medlemsstaterna att tillämpa nationella bestämmelser, eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal, som reglerar tillträdet till deras arbetsmarknader för kroatiska medborgare. De nuvarande medlemsstaterna kan fortsätta att tillämpa sådana bestämmelser till och med slutet av femårsperioden efter anslutningsdagen.

...

12. För att hantera allvarliga störningar eller risk för sådana i känsliga tjänstesektorer på Tysklands och Österrikes arbetsmarknader, som i vissa regioner skulle kunna uppstå genom tillhandahållande av tjänster över gränserna, enligt artikel 1 i direktiv 96/71/EG, får Tyskland och Österrike, så länge de genom de ovan fastställda övergångsbestämmelserna tillämpar nationella bestämmelser eller bestämmelser som följer av bilaterala överenskommelser avseende kroatiska arbetstagares fria rörlighet, efter att ha underrättat kommissionen göra avsteg från artikel 56 första stycket [FEUF] i syfte att, i samband med tillhandahållande av tjänster av företag som är etablerade i Kroatien, begränsa tillfällig rörlighet för arbetstagare vars rätt att arbeta i Tyskland och Österrike omfattas av nationella bestämmelser.

Förteckningen över tjänstesektorer som får omfattas av detta undantag är följande:

...

– I Österrike:

Sektor Nace (*)-kod, om inte annat anges

...

Byggverksamhet, inbegripet närstående branscher

45.1 till 45.4;

Verksamhet som förtecknas i bilagan till direktiv 96/71/EG

...

(*) Nace: se 31990 R 3037: Rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen [(EGT L 293, 24.10.1990, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 7, s. 152)].

...

Tillämpningen av detta stycke får inte leda till villkor för arbetstagares tillfälliga rörlighet inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna mellan Tyskland eller Österrike och Kroatien som är mer restriktiva än de som gäller vid undertecknandet av anslutningsfördraget.”

- 5 Nace-koderna 45.1–45.4 har följande lydelse:

”45			Byggverksamhet
	45.1		Mark- och grundarbeten
		45.11	Rivning av hus; markarbeten
		45.12	Markundersökning
	45.2		Bygg- och anläggningsarbeten
		45.21	Uppförande av hus och andra byggnadsverk
		45.22	Takarbeten
		45.23	Anläggning av vägar, flygfält och idrottsanläggningar
		45.24	Vattenbyggnad
		45.25	Andra bygg- och anläggningsarbeten
	45.3		Bygginstallationer
		45.31	Elinstallationer
		45.32	Isoleringsarbeten
		45.33	VVS-arbeten
		45.34	Andra bygginstallationer
	45.4		Slutbehandling av byggnader
		45.41	Puts-, fasad- och stukatörsarbeten
		45.42	Byggnadssnickeriarbeten
		45.43	Golv- och väggbeläggningsarbeten
		45.44	Måleri- och glasmästeri-arbeten
		45.45	Annan slutbehandling av byggnader”

Direktiv 96/71

- 6 I artikel 1 i direktiv 96/71 föreskrivs följande:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på företag som är etablerade i en medlemsstat och som i samband med tillhandahållande av tjänster över gränserna, utstationerar arbetstagare enligt punkt 3, inom en medlemsstats territorium.

...

3. Detta direktiv skall tillämpas om ett företag som anges i punkt 1 vidtar någon av följande gränsöverskridande åtgärder:

- a) Utstationering av en arbetstagare för egen räkning och under egen ledning inom en medlemsstats territorium, enligt avtal som ingåtts mellan det utstationerande företaget och mottagaren av tjänsterna, vilken bedriver verksamhet i denna medlemsstat, om det finns ett anställningsförhållande mellan det utstationerande företaget och arbetstagaren under utstationeringstiden.
- b) Utstationering av en arbetstagare inom en medlemsstats territorium på en arbetsplats eller i ett företag som tillhör koncernen, om det finns ett anställningsförhållande mellan det utstationerande företaget och arbetstagaren under utstationeringstiden.
- c) I egenskap av företag för uthyrning av arbetskraft eller företag som ställer arbetskraft till förfogande, verkställer utstationering av en arbetstagare till ett användarföretag som är etablerat eller som bedriver verksamhet inom en medlemsstats territorium, om det finns ett anställningsförhållande mellan företaget för uthyrning av arbetskraft eller det företag som ställer arbetskraft till förfogande och arbetstagaren under utstationeringstiden.”

4. Företag som är etablerade i en icke-medlemsstat får inte behandlas förmånligare än företag som är etablerade i en medlemsstat.”

7 I bilagan till direktiv 96/71 föreskrivs följande:

”Den verksamhet som anges i artikel 3.1 andra strecksatsen omfattar all byggverksamhet som avser uppförande, istandsättande, underhåll, ombyggnad eller rivning av byggnader, särskilt följande arbeten:

1. Schaktning
2. Markarbeten
3. Byggnadsarbete
4. Montering och nedmontering av prefabricerade delar
5. Ombyggnad eller inredning
6. Ändringar
7. Renovering
8. Reparationer
9. Nedmontering
10. Rivning
11. Löpande underhåll
12. Underhåll i form av måleri- och rengöringsarbeten
13. Sanering”

Österrikisk rätt

- 8 18 § Ausländerbeschäftigungsgesetz (lagen om anställning av utlänningar, BGBl. nr 218/1975, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (BGBl. I nr 72/2013, nedan kallad AuslBG), har följande lydelse

”Utstationerade utländska medborgare

Anställningsvillkor; tillstånd till utstationering

1) För utländska medborgare som är anställda av en utländsk arbetsgivare som inte är etablerad i Österrike krävs arbetstillstånd, om inte något annat är angivet här nedan. Om arbetet inte pågår längre än sex månader ska utländska medborgare ha ett utstationeringstillstånd som kan beviljas för en tid av högst fyra månader.

...

12) Utländska medborgare som är utstationerade till Österrike av ett företag etablerat i en annan medlemsstat i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) för utförande av arbete under begränsad tid behöver inte inneha arbetstillstånd eller utstationeringstillstånd om

- i) de är berättigade att under en tid som är längre än tidsperioden för utstationeringen i Österrike arbeta i den stat där företaget har sitt driftställe och de är lagligt anställda av det företag som utstationerar dem och om
- ii) de löne- och arbetsvillkor som följer av österrikisk rätt i den mening som avses i 7b § stycke 1 punkterna 1–3 och 7b § stycke 2 i Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz (lagen om anpassning av lagen om anställningsavtal (BGBl. 459/1993), samt de bestämmelser som är tillämpliga på området för social trygghet, respekteras.

Den centrala samordningsenheten för kontroll av olagligt arbete enligt AuslBG och lagen om anpassning av lagen om anställningsavtal som antagits av det österrikiska finansministeriet ska utan dröjsmål överlämna anmälan om anställning av utstationerade utlänningar enligt 7b § stycke 3 och stycke 4 lagen om anpassning av lagen om anställningsavtal till arbetsförmedlingens behöriga regionalkontor. Arbetsförmedlingens regionalkontor ska inom två veckor från och med att den mottagit anmälan för det företag och den uppdragsgivare som tar arbetet i anspråk intyga att villkoren är uppfyllda (europeiskt utstationeringsintyg) eller, om villkoren inte är uppfyllda, förbjuda utstationering. Utan att det påverkar anmälningsskyldigheten enligt 7b § stycke 3 och stycke 4 lagen om anpassning av lagen om anställningsavtal får arbetet påbörjas utan ett europeiskt utstationeringsintyg om villkoren är uppfyllda.”

- 9 I 32a § AuslBG föreskrivs följande:

”Övergångsbestämmelser för EU-utvidgningen

1) Medborgare i medlemsstater som anslutit sig till Europeiska unionen den 1 januari 2007 på grund av fördraget [mellan Konungariket Belgien, Republiken Tjeckien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Estland, Republiken Grekland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Irland, Republiken Italien, Republiken Cypern, Republiken Lettland, Republiken Litauen, Storhertigdömet Luxemburg, Republiken Ungern, Republiken Malta, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Republiken Polen, Republiken Portugal, Republiken Slovenien, Republiken Slovakien, Republiken Finland, Konungariket Sverige, Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (Europeiska unionens medlemsstater) och Republiken Bulgarien och Rumänien] om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen (EUT L 157,

2005, s. 11) åtnjuter inte någon fri rörlighet för arbetstagare i den mening som avses i 1 § stycke 2 punkt 1, såvida de inte är familjemedlemmar till en medborgare i en annan EES-stat som har uppehållsrätt enligt gemenskapslagstiftningen enligt 52 § stycke 1 punkterna 1–3 i Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (lagen om bosättning och vistelse).

...

11) Enligt fördraget [mellan Konungariket Belgien, Republiken Bulgarien, Republiken Tjeckien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Estland, Republiken Grekland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Irland, Republiken Italien, Republiken Cypern, Republiken Lettland, Republiken Litauen, Storhertigdömet Luxemburg, Republiken Ungern, Republiken Malta, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Republiken Polen, Republiken Portugal, Rumänien, Republiken Slovenien, Republiken Slovakien, Republiken Finland, Konungariket Sverige, Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (Europeiska unionens medlemsstater) och Republiken Kroatien] om Republiken Kroatiens anslutning till Europeiska unionen (EUT L 112, 2012, s. 10) gäller punkterna 1–9 på motsvarande sätt från Republiken Kroatiens anslutning till unionen för medborgare i Republiken Kroatien och för arbetsgivare som är etablerade i Republiken Kroatien.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Danieli ingick ett avtal med ett österrikiskt företag om tillverkning av ett trådvalsverk i Österrike. För att fullborda byggnadsprojektet ville Danieli anlita arbetskraft i form av fyra kroatiska samt en rysk och en vitrysk arbetstagare.
- 11 Danieli ingår i en koncern som inkluderar ett kroatiskt bolag, Danieli Systec d.o.o., som har anställt de kroatiska arbetstagarna, och ett annat italienskt bolag, Danieli Automation SpA, som har anställt den ryske och den vitryske arbetstagaren.
- 12 De kroatiska arbetstagarna stod till Danielis förfogande, men fortsatte att vara anställda av nämnda kroatiska bolag och att vara anslutna till socialförsäkringssystemet i Kroatien. Den ryske och den vitryske arbetstagaren stod till Danielis förfogande, men fortsatte att vara anställda av Danieli Automation och att vara anslutna till det italienska socialförsäkringssystemet under utstationeringen i Österrike.
- 13 Den 18 januari 2016 anmälde Danieli, enligt 18 § punkt 12 AusBG, dessa arbetstagare till Zentrale Koordinationsstelle für die Kontrolle illegaler Beschäftigung (centralmyndighet för kontroll av olaglig anställning, Österrike) och ansökte om bekräftelse av EU-utstationeringar för dem.
- 14 I en senare skrivelse uppgav Danieli sig inte vara arbetsgivare till dessa arbetstagare, men att de ställts till Danielis förfogande av ovannämnda kroatiska respektive italienska bolag för att färdigställa trådvalsverket i Österrike.
- 15 Regionala arbetsförmedlingen i Leoben avlog ansökan om bekräftelse av EU-utstationering i enlighet med av 18 § punkt 12 AusBG, och utfärdade inte något tillstånd till utstationering av de aktuella arbetstagarna.
- 16 Dessa avslagsbeslut överklagades till Bundesverwaltungsgericht (Federala förvaltningsdomstolen, Österrike) som avlog överklagandena med hänvisning till artikel 1.3 a i direktiv 96/71. Enligt nämnda lagrum krävs ett ”anställningsförhållande mellan det utstationerande företaget och arbetstagaren under utstationeringstiden”. Något sådant anställningsförhållande förelåg dock inte eftersom arbetstagarna inte var anställda av Danieli.

- 17 Danieli och de aktuella arbetstagarna överklagade då den dom som meddelats av Bundesverwaltungsgericht till Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike).
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen) att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
- ”1. Ska artiklarna 56 och 57 FEUF, direktiv [96/71] [och kapitel 2, Fri rörlighet för personer, punkterna 2 och 12] i bilaga V till [2012 års anslutningsakt för Kroatien] tolkas så, att Republiken Österrike har rätt att begränsa utstationering av arbetstagare som är anställda av ett företag i Kroatien genom att kräva arbetstillstånd, när utstationeringen sker genom överföring till ett företag i Italien för att det italienska företaget ska kunna tillhandahålla en tjänst i Österrike och det arbete som utförs av de kroatiska arbetstagarna för det italienska företaget vid upprättandet av ett trådvalsverk i Österrike är begränsat till att tillhandahålla denna tjänst i Österrike och det inte finns något anställningsförhållande mellan dem och det italienska företaget?
2. Ska artiklarna 56 och 57 FEUF och direktiv [96/71] tolkas så, att Republiken Österrike har rätt att begränsa utstationering av ryska och vitryska arbetstagare, som är anställda av ett företag i Italien, genom att kräva arbetstillstånd, när utstationeringen sker genom överföring till ett annat företag i Italien för att detta företag ska kunna tillhandahålla en tjänst i Österrike och det arbete som utförs av den ryske och den vitryske arbetstagaren för det italienska företaget är begränsat till att tillhandahålla denna tjänst i Österrike och det inte finns något anställningsförhållande mellan dem och det andra företaget?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 19 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 56 och 57 FEUF, punkterna 2 och 12 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien samt direktiv 96/71 ska tolkas så, att Republiken Österrike har rätt att, genom att kräva arbetstillstånd, begränsa utstationering av kroatiska arbetstagare som är anställda vid ett företag med säte i Kroatien, när utstationeringen sker genom att dessa arbetstagare ställs till förfogande för ett företag i Italien för att det italienska företaget ska kunna tillhandahålla en tjänst i Österrike och det inte finns något anställningsförhållande mellan dessa arbetstagare och det italienska företaget.
- 20 Bakgrunden till den första frågan är att det italienska företaget Danieli ansökt att behörig regional arbetsförmedling skulle bekräfta utstationeringen av fyra kroatiska arbetstagare utan arbetstillstånd som ställts till det italienska företagens förfogande av ett kroatiskt företag för uppförandet av ett trådvalsverk i Österrike. Ansökan avslogs med motiveringen att det för sådana arbetstagare krävs arbetstillstånd.
- 21 Fråga uppkommer då om unionsrätten utgör hinder mot detta krav på arbetstillstånd.
- 22 Ett sådant företag som Danieli som är etablerat i en medlemsstat (Republiken Italien) och som mot vederlag ska bygga ett trådvalsverk åt ett företag som är etablerat i en annan medlemsstat (nämligen Republiken Österrike) tillhandahåller en tjänst i den mening som avses i artiklarna 56 och 57 FEUF.
- 23 Av punkt 1 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien framgår att ”[a]rtikel 45 och artikel 56 första stycket [FEUF] ska, när det gäller fri rörlighet för arbetstagare och frihet att tillhandahålla tjänster som inbegriper tillfällig rörlighet för arbetstagare enligt definitionen i artikel 1 i

direktiv 96/71/EG mellan Kroatien å ena sidan och var och en av de nuvarande medlemsstaterna å andra sidan, enbart tillämpas fullt ut om inte annat följer av övergångsbestämmelserna i punkterna 2–13”.

- 24 För att avgöra om dessa övergångsbestämmelser är tillämpliga i målet, kommer EU-domstolen att pröva huruvida de tjänster som tillhandahålls av Danieli – i det att man temporärt använder sig av kroatiska arbetstagare som ställts till Danielis förfogande av ett kroatiskt företag – är att anse som tjänster som innebär tillfällig rörlighet för arbetstagare på sätt som nämns i artikel 1 i direktiv 96/71 mellan Republiken Kroatien och en annan medlemsstat i den mening som avses i punkt 1 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien.
- 25 Enligt artikel 1.3 c i direktiv 96/71 ska direktivet tillämpas om ett företag som är etablerat i en medlemsstat utstationerar – i samband med tillhandahållande av tjänster över gränserna – i egenskap av företag för uthyrning av arbetskraft eller företag som ställer arbetskraft till förfogande, en arbetstagare till ett användarföretag som är etablerat eller som bedriver verksamhet inom en annan medlemsstats territorium, om det finns ett anställningsförhållande mellan det företag som ställer arbetskraft till förfogande och arbetstagaren under utstationeringstiden.
- 26 Således kan artikel 1.3 c i direktiv 96/71 vara tillämplig på en sådan transaktion som den som Danieli hade för avsikt att genomföra i det nationella målet – nämligen en transaktion som består i att ett företag som är etablerat i en medlemsstat utstationerar, för att fullgöra ett tjänsteavtal med ett företag i en annan medlemsstat, arbetstagare som ställts till förfogande av ett företag etablerat i en tredje medlemsstat – i den mån som denna transaktion uppfyller rekvisiten i nämnda bestämmelse.
- 27 Enligt EU-domstolens praxis är det fråga om utstationering av arbetstagare genom att de ställts till förfogande i den mening som avses i artikel 1.3 c i direktiv 96/71 om tre rekvisit är uppfyllda. För det första är tillhandahållande av arbetskraft en tjänst som utförs mot ersättning och som innebär att arbetstagaren som har blivit förflyttad fortfarande är anställd i det företag som tillhandahåller tjänsten och att inget anställningskontrakt har ingåtts med användarföretaget. För det andra kännetecknas detta ställande till förfogande av att arbetstagarens förflyttning till värdmedlemsstaten utgör själva föremålet för företagets tillhandahållande av tjänster. För det tredje ska en arbetstagare för att anses ha ställts till förfogande utföra sina arbetsuppgifter under användarföretagets kontroll och ledning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 juni 2015, *Martin Meat*, C-586/13, EU:C:2015:405, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 28 Bedömningen av huruvida arbetstagarens utstationering till värdmedlemsstaten utgör själva föremålet för ett företags tillhandahållande av tjänster ska särskilt göras med beaktande av samtliga omständigheter som kan visa att det inte är tjänsteleverantören som får ta konsekvenserna av ett icke avtalsenligt utförande av den tjänst som anges i avtalet (dom av den 18 juni 2015, *Martin Meat*, C-586/13, EU:C:2015:405, punkt 35).
- 29 Såsom även angetts av generaladvokaten i punkterna 46–49 i förslaget till avgörande är dessa rekvisit uppfyllda såvitt avser den i det nationella målet aktuella transaktionen (se punkt 26 ovan).
- 30 För det första framgår det av utredningen i målet vid EU-domstolen att de aktuella kroatiska arbetstagarna även fortsättningsvis skulle ha ett anställningsförhållande med det kroatiska företag som utstationerade dem mot ersättning till Danieli, utan att något anställningsavtal ingåtts med nämnda italienska företag.
- 31 För det andra framgår det av utredningen i målet att själva föremålet för det tillhandahållande av tjänster som avtalats mellan det kroatiska företaget och Danieli utgjordes av utstationering av dessa kroatiska arbetstagare i Österrike för fullgörande av det med det österrikiska företaget ingångna avtalet om uppförande av ett trådvalsverk. Danieli fortsatte därvid att vara ensamt ansvarigt för avtalets fullgörande.

- 32 För det tredje är det utrett att de kroatiska arbetstagare som av det kroatiska företaget ställts till Danielis förfogande skulle – medan de var utstationerade i Österrike – utföra sina arbetsuppgifter under användarföretagets (det vill säga Danielis) kontroll och ledning.
- 33 Den planerade transaktionen – i det att den innebär en tillfällig förflyttning av kroatiska arbetstagare av ett kroatiskt företag ställts till Danielis förfogande – utgör således en tjänst bestående i en tillfällig rörlighet för arbetstagare enligt artikel 1.3 c i direktiv 96/71 mellan Republiken Kroatien och en medlemsstat, i den mening som avses i punkt 1 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien.
- 34 Detta ställande till förfogande av arbetskraft omfattas emellertid även av punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien. I denna bestämmelse anges att med avvikelse från artiklarna 1–6 i förordning nr 492/2011 och till och med utgången av tvåårsperioden efter anslutningsdagen så kommer de nuvarande medlemsstaterna att tillämpa nationella bestämmelser, eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal, som reglerar tillträdet till deras arbetsmarknader för kroatiska medborgare. Om verksamhet som består i att ställa arbetskraft till förfogande undantogs från tillämpningsområdet för punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien, skulle nämligen en stor del av bestämmelsens ändamålsenliga verkan kunna gå förlorad (se, analogt, dom av den 10 februari 2011, Vicoplus m.fl., C-307/09–C-309/09, EU:C:2011:64, punkt 35).
- 35 Detta ställande till förfogande av arbetskraft omfattas däremot inte av punkt 12 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien om – såsom gjorts gällande av Danieli och kommissionen – det visar sig att uppförandet av valstrådverket endast består i montering, installation och igångsättning av industrimaskiner i en befintlig struktur, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva. Dylika transaktioner ingår nämligen inte bland dem som, såvitt avser Republiken Österrike, omfattas av de undantag som gäller för de sektorer som rubricerats med ”Byggverksamhet, inbegripet närstående branscher” och som närmare preciseras i Nace-koderna 45.1–45.4.
- 36 EU-domstolen konstaterar att en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken det under den övergångsperiod som avses i punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien krävdes arbetstillstånd för att kroatiska medborgare skulle kunna utstationeras i nämnda medlemsstat, i den mening som avses i artikel 1.3 c i direktiv 96/71, är – såsom bestämmelser som reglerar tillträdet till medlemsstatens arbetsmarknad för kroatiska medborgare i den mening som avses i punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien – förenlig med artiklarna 56 och 57 FEUF (se, analogt, dom av den 10 februari 2011, Vicoplus m.fl., C-307/09–C-309/09, EU:C:2011:64, punkterna 32 och 33).
- 37 Den i det nationella målet aktuella lagstiftningen uppfyller alla de villkor som angetts i föregående punkt.
- 38 Mot denna bakgrund ska den första tolkningsfrågan besvaras på följande sätt. Artiklarna 56 och 57 FEUF samt punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten för Kroatien ska tolkas så, att en medlemsstat har rätt att, genom att kräva arbetstillstånd, begränsa utstationering av kroatiska arbetstagare som är anställda vid ett företag med säte i Kroatien, när utstationeringen sker genom att dessa arbetstagare ställs till förfogande i den mening som avses i artikel 1.3 c i direktiv 96/71 för ett företag etablerat i en annan medlemsstat för att det företaget ska kunna tillhandahålla en tjänst i den förstnämnda medlemsstaten.

Den andra frågan

- 39 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 56 och 57 FEUF ska tolkas så, att en medlemsstat har rätt att kräva att tredjelandsmedborgare – som ställs till förfogande för ett företag etablerat i en annan medlemsstat av ett annat företag som också är etablerat i denna andra medlemsstat för tillhandahållande av tjänster i den förstnämnda medlemsstaten – innehar arbetstillstånd.
- 40 Det framgår av EU-domstolens fasta praxis att ett företags verksamhet bestående i att mot ersättning ställa arbetskraft till förfogande – som utan att det ingås anställningsavtal med användarföretaget förblir anställd i företaget – utgör en yrkesverksamhet som uppfyller de villkor som föreskrivs i artikel 57 första stycket FEUF och följaktligen ska betraktas som tjänst i den mening som avses i den bestämmelsen (dom av den 11 september 2014, *Essent Energie Productie*, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 37).
- 41 Vad gäller det nationella målet är det fråga om arbetskraft som av ett i Italien etablerat företag ställs till förfogande för ett i Italien etablerat användarföretag som dock använder sig av denna arbetskraft enbart i Österrike för att tillhandahålla tjänster.
- 42 Artikel 56 FEUF ska tillämpas när någon som tillhandahåller tjänster erbjuder dessa i en annan medlemsstat än den där vederbörande är etablerad, oberoende av var mottagarna av tjänsterna är etablerade (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 1991, kommissionen/Frankrike, C-154/89, EU:C:1991:76, punkt 10). Mot denna bakgrund konstaterar EU-domstolen att artiklarna 56 och 57 FEUF är tillämpliga när det är fråga om ett företag som är etablerat i en medlemsstat och som ställer arbetskraft till förfogande för ett annat företag som också är etablerat i denna medlemsstat men då denna tjänst tillhandahålls i en annan medlemsstat än den där användarföretaget är etablerat.
- 43 Att det i det nationella målet aktuella tillhandahållandet av arbetskraft avser arbetstagare som är tredjelandsmedborgare saknar därvid betydelse (dom av den 11 september 2014, *Essent Energie Productie*, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 39).
- 44 När det gäller en i en unionsmedlemsstat etablerad tjänsteleverantörs utstationering av arbetstagare från tredjeland, har EU-domstolen redan slagit fast att nationell lagstiftning, enligt vilken ett företag som är etablerat i en annan medlemsstat måste ha ett administrativt tillstånd för att få utföra tjänster inom det nationella territoriet, utgör en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster i den mening som avses i artikel 56 FEUF (dom av den 11 september 2014, *Essent Energie Productie*, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 45).
- 45 Enligt den i det nationella målet aktuella lagstiftningen är detta emellertid fallet när det gäller gränsöverskridande tjänster som består i att arbetskraft från tredjeländer ställs till förfogande i Österrike.
- 46 Nationell lagstiftning inom ett område som inte har varit föremål för harmonisering på unionsnivå och som tillämpas utan åtskillnad på alla personer eller företag som bedriver verksamhet på den berörda medlemsstatens territorium kan likväl, trots sin restriktiva inverkan på friheten att tillhandahålla tjänster, rättfärdigas i den mån som den grundas på tvingande hänsyn till allmänintresset som ännu inte säkerställts genom de bestämmelser som tjänsteleverantören måste följa i den medlemsstat där denne är etablerad och förutsatt att den är ägnad att säkerställa att det mål som eftersträvas med lagstiftningen uppnås och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet (dom av den 11 september 2014, *Essent Energie Productie*, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 48).
- 47 Utstationering av arbetstagare som är tredjelandsmedborgare inom ramen för ett gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster är ett område som i nuläget inte har harmoniserats på unionsnivå. Under dessa förhållanden ska det följaktligen prövas huruvida de inskränkningar i friheten att tillhandahålla

tjänster som följer av de bestämmelser som är aktuella i det nationella målet kan motiveras med ett mål av allmänintresse och om inskränkningarna i så fall behövs för att effektivt uppnå detta mål med adekvata medel (dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 49).

- 48 Det ska i detta avseende erinras om att önskan att undvika störningar på arbetsmarknaden visserligen utgör ett tvingande skäl av allmänintresse. De arbetstagare som anställts av ett företag med säte i en medlemsstat och som utstationeras i en annan medlemsstat för att där tillhandahålla tjänster gör emellertid inte anspråk på tillträde till arbetsmarknaden i sistnämnda medlemsstat. De återvänder nämligen till sitt ursprungsland eller bosättningsland när arbetet är slutfört (dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 51).
- 49 Ett permanent krav på arbetstillstånd från en medlemsstat för tredjelandsmedborgare som ställs till förfogande för ett företag med verksamhet i denna stat av ett företag hemmahörande i en annan medlemsstat går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet att förhindra störningar på arbetsmarknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 56).
- 50 Skyldigheten för ett tjänstetillhandahållande företag att ge de österrikiska myndigheterna upplysningar som styrker att situationen för de berörda arbetstagarna från tredjeland är i sin ordning, bland annat i fråga om bostadsort, arbetstillstånd och socialförsäkring, i den medlemsstat där detta företag anlitar arbetstagarna, ger nämligen nämnda myndigheter, på ett sätt som är mindre restriktivt men lika effektivt som kravet på arbetstillstånd, garantier för att situationen för dessa arbetstagare är korrekt och för att dessa utför sitt huvudsakliga arbete i den medlemsstat där det tjänstetillhandahållande företaget är etablerat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 57).
- 51 En sådan skyldighet skulle kunna utgöras av en förhandsanmälan som ger de österrikiska myndigheterna möjlighet att kontrollera dessa uppgifter och att vidta nödvändiga åtgärder när de berörda arbetstagarnas situation är rättsstridig. Detta krav kan även tillgodoses genom ett kortfattat meddelande avseende de begärda handlingarna, särskilt när det till följd av utstationeringens varaktighet inte är möjligt att genomföra en sådan kontroll på ett effektivt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 58).
- 52 Skyldigheten för ett tjänstetillhandahållande företag att i förväg meddela de österrikiska myndigheterna om närvaron av en eller flera utstationerade avlönade arbetstagare, hur länge de förväntas vara närvarande och den eller de tjänster som tillhandahålls och som motiverar utstationeringen, utgör en åtgärd som är lika effektiv och samtidigt mindre restriktiv än det i det nationella målet aktuella arbetstillståndet. En sådan åtgärd skulle möjliggöra för dessa myndigheter att kontrollera efterlevnaden av den österrikiska sociallagstiftningen under den tid som utstationeringen varar samtidigt som de skyldigheter som företaget redan har att efterkomma enligt de socialrättsliga bestämmelser som är tillämpliga i ursprungsmedlemsstaten beaktas. Om en sådan skyldighet kombineras med de uppgifter som det aktuella företaget lämnar beträffande de berörda arbetstagarnas situation och som nämns i punkt 50 ovan skulle den ge nämnda myndigheter möjlighet att i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs när den planerade utstationeringsperioden löpt ut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2014, Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, punkt 59).
- 53 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras på följande sätt. Artiklarna 56 och 57 FEUF ska tolkas så, att en medlemsstat inte har rätt att kräva att tredjelandsmedborgare – som ställs till förfogande för ett företag etablerat i en annan medlemsstat av ett annat företag som också är etablerat i denna andra medlemsstat för tillhandahållande av tjänster i den förstnämnda medlemsstaten – innehar arbetstillstånd.

Rättegångskostnader

54 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) **Artiklarna 56 och 57 FEUF samt punkt 2 i kapitel 2 i bilaga V till Akten om villkoren för Republiken Kroatens anslutning till Europeiska unionen och om anpassning av fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen ska tolkas så, att en medlemsstat har rätt att, genom att kräva arbetstillstånd, begränsa utstationering av kroatiska arbetstagare som är anställda vid ett företag med säte i Kroatien, när utstationeringen sker genom att dessa arbetstagare ställs till förfogande, i den mening som avses i artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, för ett företag etablerat i en annan medlemsstat för att det företaget ska kunna tillhandahålla en tjänst i den förstnämnda medlemsstaten.**
- 2) **Artiklarna 56 och 57 FEUF ska tolkas så, att en medlemsstat inte har rätt att kräva att tredjelandmedborgare – som ställs till förfogande för ett företag etablerat i en annan medlemsstat av ett annat företag som också är etablerat i denna andra medlemsstat för tillhandahållande av tjänster i den förstnämnda medlemsstaten – innehar arbetstillstånd.**

Underskrifter